

Opgave Keringen

Portefeuillehouder: Frank Jorna

Beleidsvelden

- Aanleg en onderhoud waterkeringen
- Inrichting en onderhoud waterwegen en havens
- Planvorming

Actuele ontwikkelingen en trends

De omvang van het landelijke dijkversterkingsprogramma wordt groter dan gedacht; er moeten meer kilometers worden versterkt dan gepland. Dit maakt dat er op landelijk niveau bestuurlijke keuzes nodig zijn met mogelijke gevolgen voor de planning en de financiering. Een andere ontwikkeling is dat de budgetten voor de planuitwerking van de HWBP projecten bij Koehool-Lauwersmeer onder druk staan. We analyseren de ontwikkelingen en de mogelijkheden om hierop bij te sturen.

Voortgang beleidsmaatregelen

In onderstaande tabel zijn alle maatregelen uit de begroting 2023 opgenomen en wordt de voortgang weergegeven. Daar waar de voortgang achterblijft (oranje of rood), wordt een toelichting gegeven.

Maatregel begroting 2023	Voortgang bij VR 2
Rapportage zorgplicht 2022 is klaar voor 1 mei 2023	Oranje
Memo Klaar voor het stormseizoen is klaar voor 15 december 2023	Groen
Plan van aanpak beoordelingscyclus 2023-2035 voor de zomer door DB vastgesteld	Rood
Dijkversterking Koehool- Lauwersmeer	Oranje
Uitwerkingsvoorstel overdracht primaire waterkeringen Waddeneilanden	Groen
Strategie grondbalans dijkversterking KLM	Groen
Strategie Werken in Natura2000 dijkversterking KLM	Oranje
Uitwerking integraal uitvoeringsplan infrastructuur Harlingen	Groen
Programma IJsselmeerkust verkennen maatschappelijke initiatieven	Groen
Verbeteren 30 km regionale keringen(vh BM)	Groen

Wat willen we bereiken?

Beheer en onderhoud van dijken

Dijken, duinen, sluzen, gemalen, uitwateringsduikers en inlaten langs de Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer moeten veilig zijn voor in het stormseizoen dat op 1 oktober begint. Alle werkzaamheden die daarvoor nodig zijn, vallen onder onze 'instandhoudingsopgave' en zijn onderdeel van onze zorgplicht. Zo herstellen we eventuele schade aan de dijk na het stormseizoen. Denk aan het herstellen van slechte delen van de asfaltglooiing. Verder onderhouden we de dijk door het beweiden met schapen. Ook houden we de graszoden op de dijk in goede staat.

We inspecteren de keringen volgens ons inspectieplan. Eventuele onvolkomenheden leggen we vast. Ook bepalen we wanneer herstel moet plaatsvinden. Daarbij maken we een afweging aan de hand van urgentie en risico's. Voordat het stormseizoen begint, testen we de sluitingsprotocollen voor de kunstwerken in de praktijk. Ook actualiseren we de bestrijdingsplannen voor hoogwater en controleren we het dijkbewakingsmaterieel en de hoeveelheden noodmaterialen. Voldoet de waterkering niet meer aan de normen, dan nemen we voorlopige maatregelen tot we de waterkering structureel kunnen verbeteren. Als onderdeel van de opgave assetmanagement werken we continue aan het op orde krijgen én houden van ons (digitale) datamanagementsysteem.

De dijk krijgt steeds vaker ook een publieke functie. Door deze ontwikkeling hebben we vaker overleg met initiatiefnemers van activiteiten. We staan dit vaak toe mits de activiteit geen gevolgen heeft voor de veiligheid, het beheer en/of onderhoud van de dijk, het geen commerciële activiteit is en de onderhoudskosten niet toenemen.

Wat gaan we daar voor doen?

Rapportage zorgplicht 2022 afronden

Voortgang maatregel

De onduidelijkheid in de rollen en taken is via het werkproces geactualiseerd. Dit wordt nu in praktijk gebracht en waar nodig verder aangescherpt. De verwachting is dat de rapportage zorgplicht aan het eind van het jaar weer goed ingeregeld is.

Opgemerkt wordt dat het beheer en onderhoud aan de dijken goed verloopt.

Wat willen we bereiken?

Beoordeling waterveiligheid primaire waterkeringen

Als beheerder beoordelen we of onze primaire waterkeringen voldoen aan de geldende veiligheidseisen. De beoordeling is onderdeel van de wettelijke zorgplicht. We zorgen ervoor dat we de primaire waterkeringen tijdig aanpassen aan nieuwe technische inzichten of aan veranderende klimaatomstandigheden. De Omgevingswet vereist continu inzicht in de overstromingsrisico's van de primaire keringen. Elke 12 jaar moeten we een beoordeling uit hebben gevoerd. In 2022 is de vorige cyclus afgerond. Vanaf 2023 start de volgende beoordelingscyclus van 12 jaar die tot 2035 gaat lopen.

Wat gaan we daar voor doen?

Plan van aanpak beoordelingscyclus 2023-2025 afronden in zomer 2023

Voortgang maatregel

De 12-jarige planning van ons te beoordelen areaal is gereed. Het plan van aanpak wordt opgesteld zodra het nieuwe beoordelingsinstrumentarium (BOI2023) beschikbaar gesteld is door het Rijk. Duidelijk is dat dit later komt dan verwacht, maar een nieuwe datum is nog niet door afgegeven. Omdat we van het Rijk afhankelijk zijn kunnen we het plan van aanpak dit jaar niet formaliseren.

Wat willen we bereiken?

Planuitwerking dijkversterking Koehool- Lauwersmeer

Het traject Koehool – Lauwersmeer is 47 kilometer lang. De totale kosten zijn geraamd op zo'n € 300 miljoen. Voor de planuitwerkingsfase van het project Koehool-Lauwersmeer is één beschikking afgegeven. In december 2021 heeft het Algemeen Bestuur voor de gehele fase één krediet beschikbaar gesteld. Net als in de verkenningsfase, werken we in de planuitwerking gebiedsgericht. Samen met de gebiedspartners werken we aan een veilige dijk. Daarbij nemen we zoveel mogelijk koppelkansen in het project mee. De gebiedsinitiatieven die wij niet kunnen koppelen, krijgen later mogelijk een plek in het Fries Programma Waddenzee dat onder de regie van de provincie Fryslân staat.

Wat gaan we daar voor doen?

Dijkversterking Koehool- Lauwersmeer

Voortgang maatregel

De planuitwerking voor de dijkversterking Koehool-Lauwersmeer wordt gefaseerd en in delen opgepakt, omdat de aard van de projecten anders is (hard en zacht). De programmering en planning is hierop aangepast en als zodanig ingediend bij het landelijke HWBP.

- Koehool-Zwarte Haan
- project Groen (de groene, brede dijk)
- project Wierum-Peasens Moddergat.

Vanuit de beheersbaarheid zijn de projecten organisatorisch, financieel en ook qua aanpak gesplitst.

De uitwerking van de plannen blijkt complexer dan vooraf gedacht, de vooraf geschetste risico's en onzekerheden zijn taai en blijken lastig oplosbaar. Denk aan de stikstofvrijstelling die verdwenen is, en het vergunbaar krijgen van de ontwerpen, en de prijsstijgingen.

Opgeteld maakt dat de beschikbare budgetten onder druk staan en hierop zal moeten worden bijgestuurd. De analyse is helder en de diverse maatregelen en oplossingen voor bijsturing zijn inmiddels gestart. In de financiële rapportage in de herfst rapporteren we opnieuw.

Strategie Werken in Natura2000 dijkversterking KLM

Voortgang maatregel

De buitendijkse groene variant waarbij we in de Waddenzee terecht komen, vereist een Vergunning Wet Natuurbescherming. Dit is een grote uitdaging en ook complexer dan vooraf ingeschat.

Er is samen met het Rijk een Ecologisch Perspectief opgesteld waarbij de combinatie met de PAGW opgave gevonden is. De juridische mogelijkheden om zo te komen tot een vergunning worden samen met het Rijk onderzocht.

Alle inspanningen hebben echter nog niet geleid tot een concreet zicht op toestemming. Het komende half jaar moet er duidelijkheid gaan ontstaan over de haalbaarheid van de 'groene variant'.

Een tweede uitdaging is de stikstofvergunning. Door de veranderende regelgeving moet nu ook (zo veel mogelijk) emissieloos worden gewerkt.

Exploitatie

bedragen x € 1.000

Opgave	Oorspronkelijke begroting 2023	Actuele begroting 2023	Wijziging begroting 2023	Nieuwe begroting 2023
Keringen	28.730	29.272	0	29.272
Eindtotaal	28.730	29.272	0	29.272

Toelichting op wijziging begroting 2023

De begroting voor de opgave Keringen hoeft niet te worden aangepast.

Investerings

In onderstaande tabel is de eindewerk-inschatting per project weergegeven. De eindewerk-inschatting is de prognose van de totale investeringskosten van een lopend project. De kosten van een project kunnen na verloop van tijd gaan afwijken van het vrijgegeven krediet, inclusief hetgeen is verwerkt aan afrotingen en aanvullend krediet.

Lopende projecten

bedragen x € 1.000

	Toegekend krediet t/m rapportageperiode		Eindewerkinschatting (EWI)		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-B)
Primaire Keringen	42.698	10.334	44.098	11.734	-1.400	-/-1.400
Regionale Keringen	36.324	30.691	34.508	30.584	1.816	107

Projecten met een onder- of overschrijding

De projecten met een afwijking op het krediet van meer dan € 100.000 of meer dan 5% worden aangegeven. Bij het vaststellen van de voortgangsrapportage wordt het krediet aangepast.

bedragen x € 1.000

	Krediet		Eindewerkschatting (EWI)		Netto afwijking		Toelichting
	Bruto	Netto (A)	Bruto	Netto (B)	€ (B-A)	in %	
PK- HWBP Koehool-Lauwersmeer planfase	27.475	3.353	28.475	4.535	1.000	28,2%	A
PK-HWBP Dijk en Duinversterking Schiermonnikoog	6.380	930	6.780	1.330	400	43%	B
RK-NVO Friese Meren	1.500	920	1.374	840	-/ 80	8,7%	C

Toelichting op onder- of overschrijding

A. HWBP Koehool-Lauwersmeer planfase(overschrijding € 1.000.000)

Het algemeen bestuur heeft in 2022 besloten om het interne omslagtarief (inclusief de opslag voor extra overhead) ook in 2024 door te rekenen aan de projecten. Dit tarief ligt hoger dan de gesubsidieerde bedragen vanuit het HWBP. Dit betekent dat er meer kosten doorbelast worden aan het project. Dit heeft een verwacht negatief effect van circa € 1.000.000 ten opzichte van de projectbegroting die ten grondslag lag aan de krediet aanvraag.

B. HWBP Dijk en Duinversterking Schiermonnikoog (overschrijding € 400.000)

Het algemeen bestuur heeft in 2022 besloten om het interne omslagtarief (inclusief de opslag voor extra overhead) ook in 2024 door te rekenen aan de projecten. Dit tarief ligt hoger dan de gesubsidieerde bedragen vanuit het HWBP. Dit betekent dat er meer kosten doorbelast worden aan het project. Dit heeft een verwacht negatief effect van circa € 400.000 ten opzichte van de projectbegroting die ten grondslag lag aan de krediet aanvraag.

C. Natuurvriendelijke oevers Friese meren (€ 80.000 onderschrijding)

Het project is inmiddels afgerond en de subsidie eindafrekening is ingediend. Als de eindafrekening conform de verwachting beschikt gaat worden is de eindewerk inschatting €80.000 gunstiger dan het krediet.

Verstrekingen

bedragen x € 1.000

	begroting 2023		Prognose 2 2023		Verschil	
	Bruto (A)	Netto (B)	Bruto (C)	Netto (D)	Bruto (C-A)	Netto (D-A)
Primaire Keringen	5.800	5.800	10.243	7.269	4.443	1.469
Regionale Keringen	13.921	10.850	13.471	10.831	-450	-19
Totaal	19.721	16.650	23.714	18.100	3.993	1.450

Toelichting op verstrekingen

Primaire Keringen

De verwachte verstrekingen aan netto investeringskredieten in 2023 zijn met € 69.000 verhoogd door het innovatieprojecten 'Kweldervegetatie en voorland' en continuering monitoring asfalt, dat valt onder het innovatiebudget van het HWBP. Deze projecten worden voor 100% vergoed worden door het HWBP. Echter, doordat het interne tarief voor eigen personeel hoger ligt dan de tarieven waar HWBP subsidie voor verstrekt (Handleiding OverheidsTarieven (HOT) + tarieven), is er sprake van een netto bijdrage .

Daarnaast is er € 1.400.000 extra krediet nodig voor de overschrijdingen bij de planuitwerking van de HWBP projecten Koehool Lauwersmeer en Dijk en duinversterking Schiermonnikoog als gevolg van het AB besluit om het interne omslag tarief in 2024 nog niet te verlagen. Deze aanvullende kredietaanvraag kan gedekt worden uit de kredietreserve HWBP.

Krediet reserve HWBP

In de algemeen bestuur vergadering van 21 december 2021 is besloten een kredietreserve HWBP te vormen. Deze wordt gevoed met restantkrediet bedragen die op basis van de eindwerk-inschatting van HWBP-projecten kunnen vrijvallen. Na goedkeuring van het algemeen bestuur kan (een deel) van de kredietreserve HWBP ingezet worden voor een HWBP-investering, zonder dat dit leidt tot een toename van kapitaalslasten in de meerjaren exploitatiebegroting. Het vormen van deze kredietreserve kan ook gezien worden als een beheersmaatregel om risico's binnen de HWBP-projecten in financiële zin te mitigeren. Conform het besluit wordt het algemeen bestuur middels de reguliere voortgangsrapportage over het verloop van de kredietreserve HWBP geïnformeerd.

Project	Fase	AB-Besluit	Bedrag
Koehool-Lauwersmeer	Verkenning	21-12-2021	950.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Voorverkenning	21-12-2021	1.500.000
Koehool-Lauwersmeer	Planfase	21-12-2021	-/-535.000
Dijk- en duinversterking Schiermonnikoog	Verkenning	21-12-2021	-/-490.000
Lauwersmeerdijk	Realisatie	31-05-2022	160.000
Innovatie Continuering monitoring asfalt	Innovatie	20-02-2023	-/-9.000
Innovatie Kwelder en voorland	Innovatie	23-05-2023	-/-60.000
Saldo kredietreserve HWBP na VR1 2023			1.516.000
Voorgestelde onttrekking n.a.v. VR 2 (HWBP project KLM en Dijk en Duin Schiermonnikoog)			1.400.000
Saldo kredietreserve HWBP na voorgenomen AB-Besluit			€ 116.000

Risico's

1. Geen ecologische ruimte om te werken in het Waddengebied. Hiervoor huren we externe juridische expertise in en we leggen contact met het Europees parlement. We stemmen met het Europees Parlement af welke speelruimte er is.
2. Grip op grond. Ten behoeve van de Dijkversterkingsprojecten hebben we een grote hoeveelheid geschikte grond nodig. Er is een opdracht verstrekt binnen het programma HWBP om beleid op te formuleren om actief geschikte grond te verwerven, wat beschikbaar komt en om hiervoor een depot op te richten. Mocht dit niet lukken dan zal er "dure grond" elders verworven worden kan dit leiden tot extra transportbewegingen.
3. De bruidsschat voor de overdracht (zanderige) keringen Waddeneilanden is onvoldoende en de kwaliteit van de dijken valt tegen.

Er loopt op dit moment een traject met Rijkswaterstaat wat moet borgen dat de overdracht onder acceptabele (financiële) condities gaat gebeuren. (zie beleidsmaatregel 3), anders zullen de structurele instandhoudingskosten in de toekomst toenemen.

4. Landelijk Programma staat onder druk. Op basis van de eerste informatie uit het programmeringsproces lijkt er sprake te zijn van een forse toename van de opgaven van het landelijke HWBP programma zowel in scope (= aantal km) als in geld (gemiddelde prijs per km). Daardoor dreigt de te realiseren opgaven niet binnen de huidige bestuurlijke vastgestelde kaders (tijd en geld) door de alliantie (Rijk en alle waterschappen) van het HWBP. Als uit nader onderzoek blijkt dat de opgave inderdaad ca 1.800 km bedraagt in plaats van 1.500 km en de gemiddelde realisatie waarde per km ook richting de € 10 miljoen gaat in plaats van € 7 miljoen kan dit invloed hebben op programmering van onze projecten. De landelijke programmering wordt in oktober weer geactualiseerd.

Daarnaast zullen er binnen afzienbare tijd besluiten op bestuurlijk niveau genomen moeten gaan worden. Houden we als alliantie 2050 aan als einddatum, dan zullen de bedragen die ingelegd moeten gaan worden door de alliantiepartners – en WF - verhoogd moeten gaan worden. Schuiven we datum 2050 naar achteren, dan komt de eigen WF programmering mogelijk op losse schroeven te staan.